

Studia Biblica Slovaca

2/2012

4

Ročník 4

2012

Číslo 2

Studia Biblica Slovaca

Offprint

Studia Biblica Slovaca je časopis zameraný na skúmanie Svätého písma Starého a Nového zákona predovšetkým zo stránky filologickej, historickej, exegetickej a teologickej.

Ročník IV (2012), číslo 2

Vydáva Univerzita Komenského v Bratislave, Rímskokatolícka cyrilometodská bohoslovecká fakulta
Kapitulská 26, 814 58 Bratislava 1, IČO 0039786510

Rediguje: Blažej ŠTRBA (Badín)

Redakčná rada: Jaroslav BROŽ (Praha, CZ) – Peter DUBOVSKÝ SJ (Roma, I) – Pavol FARKAŠ (Nitra) – Peter FEDOR (Lubica) – Juraj FENÍK (Košice) – Sr. Júlia Daniela ISKROVÁ OP (Ružomberok) – Róbert JÁGER (Prešov) – Jozef JANČOVIČ (Bratislava) – Róbert LAPKO (Košice) – Milan SOVA (Bratislava) – Peter ŠOLTÉS (Oestrich-Winkel, D) – Jozef TIŇO (Bratislava) – František TRSTENSKÝ (Spišské Podhradie) – Pavol VILHAN (Badín) – Sr. Gabriela Ivana VLKOVÁ OP (Olomouc, CZ)

Za lektorovanie všetkých článkov zodpovedá redakčná rada.

Výkonný redaktor: Martina Korytiaková

Jazyková úprava: Elena Slaná

Obálka: Martin Kňazek

Príspevky v slovenčine alebo češtine, alebo knihy na recenziu prosíme adresovať na jednu z adries:

Redakcia *Studia Biblica Slovaca*, Banská 28, 976 32 Badín (Slovakia), tel.: (00421) 048/418 22 42, redakcia@biblica.sk, www.biblica.sk,

František Trstenský, Teologický inštitút, Spišská Kapitula 6, 053 04 Spišské Podhradie (Slovakia), tel.: (00421) 053/419 41 80, ftrstensky@centrum.sk.

Príspevky sa požadujú v elektronickej podobe (disketou alebo pripojeným dokumentom e-mailu, podľa možnosti v Microsoft Word formáte s typom písma Times New Roman) alebo vo vytlačenej forme (A4, riadkovanie 1,5). Ak sú používané iné typy písma pre hebrejštinu a gréčtinu ako v BibleWorks, tak upresniť aké. Príspevok typu štúdia, poznámka alebo reflexia musí byť doplnený zhrnutím nie dlhším ako 150 slov, jeho anglickou verziou a zoznamom bibliografie. Nevyžiadané rukopisy sa nevracajú. Redakcia si vyhradzuje právo upraviť titulok a vykonať potrebnú jazykovú a štylistickú úpravu prijatých príspevkov.

Objednávku posielat' na adresu redakcie alebo na kniznica@xaver.sk.

Bankové konto: 4008274864/7500, IBAN: SK28 7500 0000 0040 0827 4864

Články časopisu sú abstrahované v troch svetových periodikách: *Old Testament Abstracts* ISSN 0364-8591, *New Testament Abstracts* ISSN 0028-6877 a *Elenchus of Biblica*.

Studia Biblica Slovaca

Printed in Slovakia. Vychádza dvakrát do roka.

Cena: 5,- €

ISSN 1338-0141

EV 3744/09

OZNAMY

Konferencia Žalmy v Badíne alebo Ako slovenskí exegéti prispievajú k biblickému bádaniu

Takmer na deň presne s odstupom dvoch rokov, čo sa v Badíne konala posledná biblická konferencia väčšieho rozsahu s medzinárodnou účasťou (Exodus 2010), sa to isté miesto stalo opäťovne hosťujúcim prostredím v poradí druhej konferencie, tentokrát venovanej problematike poézie: *Žalmy – z pohľadu ich autorov a neskoršej recepcie* (Badín 13. – 14. september 2012). Konkretizácia tematického zamerania konferencie v podnázve dáva tušiť úzku špecializáciu jednotlivých prednášok a diskusií na širokom poli bádania, aký Kniha žalmov v skutočnosti predstavuje. Za úmyslom organizátorov, pozrieť sa na žalmy len z jedného úzkeho priezoru, sa s odstupom času dá určite vypozerovať snaha priniesť predovšetkým výsledky špecifického bádania než len ponúknuť zovšeobecňujúce zhrnutia.

Od konania konferencie v septembri uplynul už dost' dlhý čas na to, aby spätný pohľad na jej priebeh i výsledky bol objektívnejší. Preto v nasledujúcich riadkoch nastavíme minulosťi spätné zrkadlo, aby sme si mohli pripomenúť pre minimálne slovenský biblický „svet“ prínosnú udalosť, akou konferencia Žalmy 2012 v Badíne bezpochyby bola.

Nestáva sa na Slovensku až tak často, aby sa na jednom mieste počas dvoch dní po sebe stretla väčšina slovenských biblistov a odborníkov na Sväté písmo za účasti ich zahraničných kolegov a vytvoril sa priestor na vzájomné zdieľanie výsledkov najnovších pozorovaní a skúmania jednej špecifickej tematiky

Biblie. Práve to sa udialo počas dvoch septembrových dní v priestoroch Kňazského seminára sv. Františka Xaverského v Badíne pod organizátorskou taktovkou Katedry biblických vied Rímskokatolíckej cyrilometodskej bohosloveckej fakulty Univerzity Komenského.

Brány konferencie sa otvorili 13. septembra 2012 a prešlo nimi viac ako šesťdesiat účastníkov – tak aktívnych ako i pasívnych – aby si mohli následne v ôsmich sekciách vypočuť spolu 22 konferenčných príspevkov¹. Medzinárodný charakter konferencie bolo cítiť hneď od jej začiatku, nakoľko okrem slovenčiny v prednáškovej hale zaznela i angličtina, nemčina, taliančina či čeština.

Úvodné sekcie v každom dni boli primárne venované odborným vstupom hlavných hosťujúcich exegétov. V prvý deň konferencie to bol profesor **Gianni Barbiero SDB** z Pápežského biblického inštitútu v Ríme, ktorý svoj vstup venoval obrazu nenásilného Mesiáša v známom Ž 110 (*Il messia non violento del Salmo 110*). Taliančinu vystriedal v nemčine prednesený vstup emeritného profesora **Franka-Lothara Hossfelda** z bonnskej univerzity v Nemecku. Ten auditóriu predstavil svoj príspevok – *Stationen der Geschichte Israels als durchgehende Prägung des Psalters* o opodstatnení čítania Žaltára ako celku, nakoľko je dokázateľné, že zásluhou redakcie je pospájaný zmienkami významných udalostí v histórii židovského národa. Druhý konferenčný deň otvoril český biblista **Petr Chalupa** so svojím vstupom približujúcim význam termínu „nová pieseň“, ktorý sa objavuje ako v texte žalmov, tak i v Apokalypse (*Neues Lied im Psalter und in der Johannes-Offenbarung*).

Konferenčné príspevky skúmajúce žalmy predovšetkým v korpuse Starého zákona boli zakomponované do prvého dňa programu. Peter Dubovský SJ priblížil prepojenosť Žaltára s Prvou knihou kráľov termínom *hekal* (*The term hekal and its use in Psalms and Kings*). Jozef Tiňo vo svojom vstupe porovnával teológiu Žaltára a poexilovej Knihy kroník (*Chronicles and the Final Edition of the Psalter: Comparing the Theologies*). Viac lingvisticky bola svojím obsahom ladená prednáška Petra Juhása o význame opakujúcej sa častice \aleph v LXX, Syro-Hexaple, Pešite a latinských prekladoch Biblie (*Die Partikel \aleph im Psalter und deren Verständnis und Wiedergabe in den alten Bibelübersetzungen*). Hermeneutické

¹ Pre správnosť treba uviesť, že na konferencii malo vystúpiť 23 aktívnych prispievateľov, no vzhľadom na nepredvídateľné okolnosti prednáška Františka Ábela s názvom „Žalmy v Pavlovej zvesti v kontexte komplexít intertestamentárneho judaizmu“ neodznala, i keď bola plánovanou súčasťou programu konferencie. Plné znenie konferenčného príspevku F. Ábela je uverejnené – podobne ako prednášky troch hlavných hosťujúcich exegétov konferencie – v tomto čísle časopisu *Studia Biblica Slovaca*.

skúmanie žalmov zastupoval Stefan Attard (*The Hermeneutical Import of the Structural and Thematic Correspondences at the End of the Korahite Pss 42–49 and the Davidic Pss 51–71 in Book II*). Problematika redakčne neskorých, posledných veršov zo Ž 51 v napojení na kultovú tematiku tvorila základ prednášky Bohdana Hroboňa (*Understanding of Israelite Cult in Ps 51 – Contrite Hearts over Fried Bulls?*). Obsahovo i metodologicky bol zaujímavý príspevok Blažej Štrbu, ktorý na príklade jedného žalmu poukázal na možnú tendenciu istého teologického posunu v celom Žaltári (*Dalla vista alla lode. Un cambio teologico del Salterio nel Sal 63,3-4*). Intertextuálne skúmanie v rámci štvrtej knihy Žaltára s premostením do novozákonnej problematiky tvorilo základ prednášky Jozefa Jančoviča (*Kánonický profil teokracie v žalmoch 93–99*). Po ňom, česká biblistka Ivana Procházková predstavila výsledky sémantickej analýzy a interpretácie metafory Božieho hnevu v texte žalmov (*The Dynamic of the Conceptual Notion of the Lord's Anger in the Psalms: Cognitive semantic analyses and interpretations of metaphorical expressions*) a Róbert Jáger zavŕšil prvý deň konferencie referovaním o pragmatickej funkcii Ž 109.

Známy fakt o Knihe žalmov ako najcitovanejšej knihe Starého zákona v Novom zákone potvrdil i počet a tematika príspevkov prvých dvoch sekcií druhého dňa konferencie. Použitie žalmov evanjelistom Matúšom tvorilo základ troch príspevkov – Petra Marečka (*Žalm 130 v Žaltári a v Matoušovej evangeliu*), Mykhaylyny Kluskovej (*Motív zeme ako predmetu vlastníctva v Ž 37 a jeho recepcia v Mt 5,5*) a Marka Vaňuša (*„Z úst nemluviat a dojsť...“ Echo obrazu Ž 8,2b.3 v Mt 21,16*). Osobitný zámer citovania žalmov v Liste Hebrejom predstavil Jaroslav Brož (*The Christological Interpretation of Psalm 8:4-6 in Hebrews 2:6-9*) a familiárnosť textov Zvitkov od Mŕtveho mora so Žaltárom sa potvrdila v príspevku Libora Mareka (*War Scroll XII and its Allusions to Psalm 2*). V duchu spoločnej tematiky – interpretácie žalmov z neskorého obdobia – boli spojené prednášky posledných dvoch sekcií konferencie. Tu bolo možné počuť o vnímaní a použití žalmov v judaizme v podaní Lucie Hidvéghyovej (*Miesto Žalmu 27 v ortodoxnej židovskej liturgii a jeho tradičný rabínsky výklad*), o prínose humanitných vied pri skúmaní biblickej tematiky v prednáške Daniela Slivku (*Žalm 137 z pohľadu prístupu kultúrnej antropologie*) a tiež o úlohe žalmov v diele cirkevných otcov, čomu bol venovaný príspevok Marcely Andokovej (*Postava Dávida kajúcnika vo vybraných patristických komentároch k Žalmu 51*), Martina Štrbáka (*Úloha pútnych žalmov pri reforme sv. Benedikta z Aniane a ich dosah na dnešné liturgické texty*) a Róberta Horku (*Augustínova interpretácia žalmových nadpisov*).

Súčasťou konferenčného programu bolo i vyhodnotenie jej najlepšieho príspevku. Po zvážení viacerých kritérií, no najmä stupňa odborného prínosu

jednotlivých príspevkov konferencie pre biblickú vedu, si cenu Jozefa Búdu – po prvýkrát udelenú redakciou *StBiSl* – z Badína odniesol biblista **Peter Dubovský SJ**. Ocenená konferenčná prednáška Petra Dubovského spolu s ostatnými budú postupne zverejnené v časopise *StBiSl*, za obvyklých podmienok, ako o tom informoval redaktor časopisu Blažej Štrba.

Je potrebné uviesť, že konferencia sa konala ako súčasť už prebiehajúceho projektu Teologickej fakulty Trnavskej univerzity pod názvom *Komentár k žalmom*. Výstupom celého projektu by mala byť i knižná podoba viacväzkovej odbornej publikácie *Komentár k žalmom*, ktorý by doplnil zbierku doteraz vydaných odborných komentárov ako napr. už publikovaný komentár ku Knihe Genezis (2008) a komentár k trom malým prorokom Abdiáš, Jonáš, Micheáš (2010). Komentáre ku Knihe Exodus a k Evanjeliu podľa Marka sú v súčasnosti vo finálnej fáze.

Zostáva nám len poznamenať, že spolupráca Teologického inštitútu Rímskokatolíckej cyrilometodskej bohosloveckej fakulty Univerzity Komenského a teologických fakúlt Trnavskej univerzity, Katolíckej univerzity v Ružomberku s katedrou filozofie a religionistiky Gréckokatolíckej teologickej fakulty Prešovskej univerzity s účasťou Pápežského biblického inštitútu v Ríme (Taliansko) sa skutočne vydarila a je svedectvom toho, že i na Slovensku je možné – ak sa spoja sily – dať priestor prezentovaniu výsledkov kvalitného vedeckého bádania, čo je zároveň i dôkazom, že slovenskí exegeti majú čím prispieť i k svetovej biblickej vede. Je teda skutočne povzbudzujúce, že takej malej biblickej komunite akú Slovensko má, sa darí spolupracovať a spájať svoje sily v záujme stále hlbšieho odkryvania posolstva Božieho slova.

Martina KORYTIAKOVÁ

Contents

Treaties

<i>Gianni BARBIERO SDB</i>	
The Peaceful Messiah of Ps 110.....	47-71
<i>Frank-Lothar HOSSFELD</i>	
Stations of the History of Israel as throughout shaping of the Psalter	72-81
<i>Petr CHALUPA</i>	
New Song in the Book of Isaiah, in the Book of Psalms and in the Book of Revelation	82-95
<i>František ÁBEL</i>	
The Psalms in Paul's message in the Context of the Second Temple Judaism Complexities	96-141
Abstracts	142-146
Communications and references	147-150

Obsah

Štúdie

Gianni BARBIERO SDB Nenásilný Mesiáš v Ž 110	47-71
Frank-Lothar HOSSFELD Dejinné zastavenia Izraela ako ráz tiahnuci sa Žaltárom	72-81
Petr CHALUPA Nová píseň v knize Izajáš, v knize žalmů a v Jánově Zjevení	82-95
František ÁBEL Žalmy v Pavlovej zvesti v kontexte komplexít intertestamentárneho judaizmu	96-140
Abstrakty	141-145
Oznamy	146-149